

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

פ"מ 1/20

המבקשת: מפלגת "כולנו בראשות משה כחלון"

בקשה להכרעה מוקדמת בשאלה האם גב' צגה מלקו כשירה להיכלל ברשימות מועמדים בבחירות לכנסת ה-20

החלטה

רקע וטענות המבקשים

1. היועץ המשפטי של מפלגת "כולנו בראשות משה כחלון" פנה אליי בבקשה למתן הכרעה מוקדמת (עוד טרם הגשת רשימות המועמדים) – Pre Ruling - בשאלה האם גב' צגה מלקו, עובדת רשות השידור, כשירה להיכלל ברשימת המועמדים שהמפלגה האמורה מתעתדת להגיש בבחירות הקרובות לכנסת ה-20, או מנועה מהתמודדות נוכח הוראות הצינון שבדין.
2. סעיף 7 לחוק-יסוד: הכנסת קובע כי אלה לא יהיו מועמדים לכנסת: "(10) עובדי תאגידיים שהוקמו בחוק, בדרגות או בתפקידים שייקבעו בחוק". מכוח הסמכה זו, קבעה הכנסת בסעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (להלן: חוק הבחירות לכנסת) הוראות בדבר כשירותם של עובדי המדינה, עובדי תאגידיים שהוקמו בחוק, חיילים, שוטרים וסוהרים להתמודד בבחירות לכנסת.
3. סעיף 56(א) לחוק הבחירות לכנסת מונה רשימה, שהמנויים בה לא יהיו מועמדים לכנסת, אלא אם כן חדלו לשמש בתפקידם האמור לפני "היום הקובע". סעיף 56(א) האמור, הגדיר את "היום הקובע" באופן יחסי לבכירותם של המפורטים בהגדרה.

עמוד 1 מתוך 10

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

- בפסקה (2) להגדרה "היום הקובע" נקבע כי עובדי המדינה (לרבות עובד תאגיד שהוקם בחוק, לפי סעיף קטן 56(א) לחוק האמור) שדרגתם היא אחת מארבע הדרגות העליונות בכל סולם דירוג, נדרשים לחדול להיות עובדי מדינה 100 ימים לפני יום הבחירות.
4. אם הבחירות הוקדמו, ונותרו מקביעת מועד הבחירות פחות מ-110 ימים – היום שבו הם נדרשים לחדול להיות עובדים הוא 10 ימים מיום קביעת מועד הבחירות. משהבחירות לכנסת ה-20 הוקדמו, "היום הקובע" לעובדים הוא 18 בדצמבר 2014 (הודעה עה/5 של נציבות שירות המדינה מיום 10.12.2014).
5. בהתאם למכתב היועצת המשפטית רשות השידור, עו"ד מארסיה צוגמן, שצורפה לבקשה - גב' מלקו עודנה עובדת רשות השידור, ואף נמסר לי שבקשתה לצאת לחופשה ללא תשלום נדחתה. במכתב האמור פורט כי גב' מלקו מדורגת במסגרת דירוג העיתונאים כך שדרגתה בדירוג האמור היא 43, ומשולמת לה תוספת שהייה.
6. סעיף 24(ב) לחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965 קובע כי "התפקוד של עובדי הרשות, התקן, השכר, הגימלאות ותנאי העבודה יהיו כשל עובדי המדינה למקצועותיהם – בהתחשב באופיים המיוחד של תפקידים המיוחדים לרשות בלבד; ובשים לב לכך הם ייקבעו על ידי הוועד המנהל". נמסר לי שהדרגות בדירוג העיתונאים ברשות השידור מקבילות לדרגות העיתונאים בשירות המדינה – קרי, הדרגה המרבית בדירוג היא 46 (סעיף 24.452 לתקנון שירות המדינה (התקשי"ר)).
7. דומה שאין מחלוקת כי דרגה 43 הינה אחת מארבעת הדרגות העליונות בדירוג העיתונאים וכי גב' מלקו עבדה ברשות השידור ביום הקובע. כלומר, לכאורה, בהתאם לסעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת – גב' מלקו מנועה מלהתמודד בבחירות הקרובות לכנסת ה-20.
8. יחד עם זאת, הסוגיה הובאה להכרעתי משום שהדברים מורכבים מעט יותר. גב' מלקו כיהנה כמנהלת רשת א' בין השנים 2008 ל-2011. לאחר שסיימה תפקיד זה, עברה לעבוד ברשות השידור בתור עורכת אחראית ומגישה ברשת רק"ע (רשת לקליטת עלייה) בשפה האמהרית. את תפקידה כמנהלת רשת א' סיימה בדרגה 43, ובשנת 2013 (כשעבדה כבר ברשת רק"ע) הוענקה לה תוספת שהייה בדרגה.

9. בהקשר זה, מן הראוי לציין כי על פי נוהל 101 של רשות השידור: "עובד ששובץ לתפקיד אחר יישאר בדרגה אליה הגיע במסגרת רמת התקן של התפקיד הקדנציאלי [תפקיד מנהלת רשת א' הוא תפקיד מעין זה]" (מתוך מכתבה של עו"ד מרסיה צוגמן, היועצת המשפטית של רשות השידור לעו"ד עמיחי ויינברגר, היועץ המשפטי של מפלגת כולנו, מיום 25.1.2015).

10. ככל הנראה, אם מלכתחילה הייתה מועסקת גב' מלקו בתפקידה האחרון, מבלי לכהן קודם לכן כמנהלת רשות א', הדרגה שהייתה נקבעת לה לא הייתה אחת מארבעת הדרגות העליונות בדירוג העיתונאים ברשות השידור (שכן, לפי הנמסר, מתח הדרגות הצמוד למשרה "עורכת אחראית" הוא 38 עד 40 בדירוג העיתונאים). אז, שכרה ותנאי עבודתה היו פחותים (בלמעלה מ-3 דרגות), והיא לא הייתה נכללת בהוראות החלות על 4 הדרגות העליונות בכל סולם דירוג. בהתאם, השאלה היא האם נוכח כך, נכנסת היא בגדרי הוראות הצינון אם לאו.

11. לבקשה צורפה חוות דעת מאת ד"ר יעקב בן-שמש, פרופ' עמיחי כהן, ועו"ד דוד פורר. לשיטתם, תפקידה הנוכחי של גב' מלקו "נעדר כל סממנים של ניהול או בכירות – ולאור תכליתם של חוקי הבחירות הרלוונטיים, שנועדו למנוע ניצול לרעה של תפקיד ניהול בכירים בזמן מערכת בחירות, הרי שאין לראות במועמדת 'עובדת מדינה בכירה', ולפיכך יש לקבוע כי המגבלות החלות על מועמדותם בבחירות של עובדי מדינה בכירים אינן חלות עליה" (עמוד 2 לחוות הדעת). משכך, לגישתם, גב' מלקו אינה מנועה מלהתמודד בבחירות הקרובות לכנסת ה-20.

12. על פי האמור בחוות הדעת, יש לפרש את הוראות הצינון כמגבילות מועמדים בבחירות ביחס לתפקידים ולא לדרגת שכרם. "כל פרשנות אחרת של סעיף 56(א)(1), ובכלל זה פרשנות המחילה את הוראותיו בהתאם לדרגת השכר של העובד, תוביל לכך שתוצאותיו של סעיף זה יסטו סטייה חריפה מתכליתו של סעיף 7(8) לחוק יסוד: הכנסת, ויפגעו פגיעה קשה, נעדרת תכלית ראויה, ולא מידתית, בזכות לבחור ולהיבחר" (סעיף 18 לחוות הדעת).

13. בנוסף, כותבי חוות הדעת סבורים כי אין בעובדה כי שכרה של גב' מלקו גבוה (בהתאם לדרגתה - +43 כאמור) כדי שהוראות הצינון יחולו עליה. זאת, היות שבהתאם לכללי רשות השידור, עובדים שמסיימים תפקיד זכאים לשמור על דרגות

שכרם כדרגות אישיות, וכך היה בעניינה. לגישת כותבי חוות הדעת, דרגת השכר צריכה לשמש, ודאי במקרה דנא, כאינדיקציה בלבד בהכרעה האם סעיף 56 לחוק הבחירות חל או לא על עובד פלוני.

14. לבסוף, טוענים כותבי חוות הדעת, פרשנות של סעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת על פיה תחולתו תילמד בהתאם לדרגות השכר בלבד היא "פרשנות לא חוקתית של חוקי הבחירות, הפוגעת בזכויות יסוד מעבר לנדרש וללא תכלית ראויה. גם מטעם זה יש לשיטתנו לפרש הן את הוראות סעיף 56(א)(1) והן את הוראות הנציבות בהתאם לנאמר בחוות דעתו" (סעיף 25 לחוות הדעת). לשיטתם, הפגיעה בגב' מלקו חמורה במיוחד "בהתחשב בכך שהמועמדת היא נציגה מובהקת של קבוצת מיעוט הסובלת מאפליה ותת-יצוג. מתוצאה זו יש להמנע ככל שרק ניתן" (סעיף 28 לחוות הדעת).

דיון והכרעה

15. תכלית הוראות הצינון בחוק הבחירות לכנסת נבחנה על ידי בג"ץ ב-בג"ץ 7157/95 ארד נ' יושב-ראש הכנסת, פ"ד נ(1) 573 (1996) (להלן: פרשת ארד). שם נקבע כי:

"דומה כי התשובה הינה כי התכלית המרכזית אשר חוק היסוד ביקש להגשים היא למנוע מבעלי תפקידים מסוימים מלהיות מועמדים לכנסת, כדי לשמור על האופי ה"ניטראלי" והא-פוליטי של תפקידם. אכן, ערך יסוד של משפטנו הוא הצורך לשמור על אמון הציבור באנשי הציבור... בלא אמון הציבור בעובדי הציבור, הם יעמדו ככלי ריק. אמון הציבור בטוהר השירות ובשירות הוא המשענת של עובדי הציבור, והוא המאפשר להם למלא תפקידם.. אמון הציבור בנושאי התפקידים הציבוריים - ובהם הרבנים הראשיים, שופט, דיין, מבקר המדינה ועובדי מדינה בכירים וקציני צבא - ייפגע אם עובדי ציבור אלה יגלו מעורבות פוליטית עמוקה וגלויה על-ידי כך שיהיו מועמדים לבחירות לכנסת וישתפו עצמם ממלא במאבק בבחירות הממששות ובאות. חוק היסוד ביקש אפוא להבטיח כי בעלי תפקידים אלה יחדלו מלמלא את תפקידם בטרם ייכלל שמם ברשימת המועמדים. בכל הנוגע לעובדי מדינה בכירים וקציני צבא בשירות קבע נקבע אף כי עליהם לחדול להיות עובדי מדינה וקצינים 'לפחות 100 ימים לפני יום הבחירות'... מטרת חוק היסוד הינה אפוא להפריד בין תפקידים מסוימים בשירות הציבור לבין הפעילות הפוליטית הקשורה בתהליך הבחירות. אין אדם יכול, בעת ובעונה אחת, לקיים את אמון הציבור באופי הממלכתי של משרתו ולבקש את אמון הבוחר באופי המפלגתי של מועמדותו. אכן, ה'דה-פוליטיזציה' של השירות הציבורי (במובנו הרחב) היא שאיפה מרכזית של המבנה השלטוני בישראל, והיא ערך יסוד של המבנה החוקתי שלנו. באמצעותה יגבר אמון הציבור ברשויות השלטון ותתחזק הרקמה הדמוקרטית של המשטר" (שם, בעמ' 586-587).

עמוד 4 מתוך 10

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون، أورشليم القدس، 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

16. תכלית זו מוגשמת, מעצם טבעה, באמצעות עמידה דווקנית על הוראות הצינון. ברם, כי אל מול תכלית חשובה זו – ניצבת תכלית חשובה כשלעצמה: הזכויות החוקתיות לבחור ולהיבחר. "תכלית זו עניינה מימוש הזכות הפוליטית לבחור ולהיבחר" (פרשת ארד, בעמ' 587). עם זאת, בפרשת ארד נקבע כי באיזון בין שתי תכליות אלה (טוהר המידות בשירות הציבורי ואמון הציבור בעובדי הציבור אל מול הזכויות החוקתיות לבחור ולהיבחר) – ידה של הראשונה על העליונה:

"עם זאת, חוק-יסוד: הכנסת נתן עדיפות לשיקול האחר, בדבר הגשמת האופי הא-פוליטי של השירות הציבורי. אכן, השתתפות פעילה במאבק הפוליטי, כמועמד ברשימה המתמודדת לכנסת, נתפסה על-ידי חוק היסוד כפגיעה קשה באופיו הממלכתי והא-פוליטי של שירות הציבור, עד שהדבר חייב לדעתו בחירה בין המשך השירות הציבורי לבין מועמדות לבחירות לכנסת. בבחירה זו ידו של 'טוהר השירות הציבורי' היא על העליונה. דומה שביסוד העדפה זו עומדת ההכרה כי המפתח להגשמת הזכות להיבחר מצוי בידו של משרת הציבור. בדרך כלל בידו הכוח להתפטר ממשרתו בשירות הציבור, ובכך לפתוח את הדרך למימוש זכותו להיבחר. אשר לזכות הציבור לבחור, זו אמנם נפגעת, אך הפגיעה היא מועטה יחסית, שהרי הבחירות טרם נערכו, ואי-כשירות המועמד באה מכוח בחירתו החופשית" (שם, בעמ' 587).

17. במילים אחרות, בית המשפט העליון הכריע כי על אף הפגיעה הגלומה בהוראות הצינון בזכויות לבחור ולהיבחר, יש לפרשן בהתאם לתכלית בדבר טוהר המידות בשירות הציבורי ואמון הציבור בו. זאת, מכוח שתי סיבות: ראשית, נוכח החשיבות הרבה שבתכלית זו, כאמור לעיל; שנית, נוכח העובדה שאין בחוק כדי לפגוע במועמדים וכי הפגיעה בציבור הבוחרים זניחה ופריפריאלית. זאת, משום שהחלטה אם להתפטר מעבודתו טרם המועד הקובע בחוק (100 ימים לעניין עובד תאגיד שהוקם בחוק בדומה לרשות השידור) – מצויה בידי המבקש להתמודד בבחירות. זוהי "דוקטרינת הברירה".

18. ודוק; ביום 10.12.2014, פרסמה כאמור נציבות שירות המדינה את הודעה עה/5. באותה הודעה, צוין כי "עובד המדינה שדרגתו היא אחת מארבע הדרגות העליונות בכל סולם דירוג... לא יהיה מועמד לכנסת ה-20, זולת אם חדל להיות עובד המדינה ביום הקובע... דהיינו עובד המדינה שדרגתו כמפורט לעיל יהיה כשיר להתמודד לכנסת רק אם התפטר משירות המדינה עד יום חמישי, כ"ו בכסלו התשע"ה (18.12.2014) כולל" (ההדגשות הוספו).

19. בחוות הדעת מטעם המבקשת, נטען בין היתר כי יש לפרש את הודעת נש"מ עה/5 בהתאם לגישתם העקרונית, דהיינו – כי המגבלה להתמודד בבחירות חלה על ארבע המשרות הבכירות ולא ארבע דרגות השכר הבכירות. עם זאת, אני מוצא בפרשנות זו מספר קשיים.

20. ראשית, מבחינה פרקטית, סעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת קובע קו פרשת מים ברור – ארבעת הדרגות הבכירות בכל סולם דירוג. אין בנמצא הגדרות לארבעה סוגים של תפקידים בכירים. משכך, ונוכח המועד שבו הוגשה הבקשה – ימים ספורים לפני הגשת רשימות המועמדים – אין אפשרות באופן מעשית להמציא יש מאין הגדרות מעין אלה (והכללתם אף טעונה תיקון חקיקה). וכמובן, שקיימות בעייתיות אינספור בקביעת הגדרות מעין אלה, ונדרשת לשם הכנתן עבודת מטה ארוכה.

21. אמנם, יכול שתפקידה של גב' מלקו אינו עומד באופן ברור בגדר ארבעת התפקידים הבכירים ביותר. אולם, קיימים עשרות תפקידים שניתן להניח כי אין בנמצא תשובה מלומדת האם הם בגדר תפקידים שהוראות הצינון חלות עליהם אם לאו. כך למשך, בין הדירוגים שניתן למצוא בשירות הציבורי, ניתן למצוא את דירוג הפיזיותרפיסטים, דירוג המרפאים בעיסוק, דירוג קלדניות שופטים ועוד.

22. שנית, ובהמשך לכך, נראה כי המחוקק קבע קו פרשת מים חד וברור בדיוק על מנת למנוע מצבי ביניים מעין אלה שיובילו לחוסר ודאות. כל כלל דיכוטומי, מעצם טבעו, מעלה תמיד בקשות לחריגה ממנו (כמו הבקשה שבפניי). עם זאת, כעניין של מדיניות שיפוטית, כללים קטגוריים אשר חותכים באופן חד בין זכאות לאי זכאות, בין התיישנות עילה לאי התיישנותה, יש להחיל באופן דווקני ואחיד. נקיטה בגישה מפויסת ופרגמטית יותר תוביל למדרון חלקלק ולפגיעה בוודאות המשפטית.

23. ברי, כי דווקא נוכח התכלית החשובה – עליה תולה המבקשת את יהבה – ומכוח החשש למדרון חלקלק ואי וודאות, נקבע הסדר קל ליישום לפי דרגה ודירוג ולא לפי תפקיד או סמכויות. "זה דינם של מועדים, של מישקלות ושל מידות, שבקצה-קצהם גבולותיהם שרירותיים הם. כך חמישים האמה של ר' ירמיה וכך הן שבע שנות ההתיישנות. וזה ככל הנראה ויתורו של הצדק (הנחזה) לסדר" (פ"מ 13/16 החלטתו של השופט חשין, יו"ר ועדת הבחירות לכנסת ה-16, בעניין שאול 1910, פסקה 15 (להלן: פ"מ 13/16)).

24. שלישית, גם הפרשנות התכליתית, מעצם טבעה, תמיד תהא מוגבלת ללשון החקיקה. "אכן, חוק – כל חוק – ראוי לו שיתפרש על-פי תכליתו, ואולם תכליתו של חוק תהא כלואה – לעולם – בלשונו של החוק. התכלית נוצקת אל מילים – אל כלים משפטיים פורמליים – ועם הקריסטליזציה של הרעיון במילות החוק הופכת התכלית מעין-שבויה באותן מילים" (פ"מ 13/16, בפס' 10).

25. בענייננו, סעיף 7 לחוק-יסוד: הכנסת הסמיך את המחוקק לקבוע "דרגות או תפקידים" שנושאים יהיה מנוע מלהיות מועמד לכנסת. המחוקק בחר בסעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת להגביל מועמדים נושאי משרה בדרך של קביעת דרגות. זהו המצב החוקי שבפנינו. מנגד, במקרים אחרים, כן ראה לנכון המחוקק להטיל מגבלות שונות על עובדי מדינה מכוח תפקידם ולא דרגתם (ראו למשל: סעיף 1 לחוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספית), התשי"ט-1959 והודעה על סוגים של עובדי מדינה שעליהם יחולו האיסורים המנויים בחוק (י"פ התשכ"ט, עמ' 1792)).

26. משכך, לא נראה שסעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת, המגביל מתמודדים מכוח דרגתם ולא תפקידם, יכול באופן כלשהו להחיל את הפרשנות המוצעת בחוות הדעת מטעם המבקשת. בהקשר זה, עולה השאלה - מה דינו של עובד שאין בדירוג בו הוא מועסק חלוקה לדרגות? אשאר שאלה זו, לעת עתה, בגדר צריך עיון.

27. רביעית, גם מבחינה מהותית, יש טעם של ממש להחיל כלל המונע התמודדות בבחירות מכוח דרגה ולא תפקיד. טול לדוגמא את גב' מלקו, שכאמור, הגיעה לדרגתה משום שכינה בעבר בתפקיד בכיר – מנהלת רשת א'. ניתן להניח, כי במהלך שלושת שנות כהונתה בתפקיד זה, צברה קשרים שונים, ובזמן זה מילאה תפקיד רב סמכויות. ודוק; גם את בעת הנוכחית, אינה נושאת עוד במשרה בכירה, הרי שהשפעתה רבה מזו שהייתה לה במידה והייתה עובדת בכל שנותיה ברשות השידור כשדרת ועורכת בלבד. משכך, נראה כי התכלית שביסוד הוראות הצינון רלוונטית אף ביחס לעובדים שכינה בעבר במשרות בכירות ונושאים כעת בדרגה אישית.

28. חמישית, בפרשנות מרחיבה המוצעת של הוראות הצינון בבחירות, גלומה פגיעה של ממש בעיקרון השוויון. הוראות הצינון שבחוק הבחירות לכנסת – ברורות. על פיהן, עובד מדינה או תאגיד סטטוטורי בדרגה מסוימת, שלא התפטר מתפקידו במועד הקבוע בחוק – מנוע מלהתמודד בבחירות לכנסת. פשיטה, כי פרשנות מרחיבה של

הוראה מגבילה וברורה מעין זו, בעיקר במועד כתיבת החלטתי זו – ימים ספורים לפני המועד האחרון להגשת רשימות המועמדים לכנסת העשרים – פוגעת פגיעה קשה במועמדים פוטנציאליים, שפרשנות מרחיבה מעין זו קודם לכן הייתה מאפשרת להם להתמודד בבחירות.

29. כמה דברים אמורים? לא מן הנמנע, כי קיימים עובדים נוספים שעניינם דומה לגבי מלקה. דהיינו: דרגתם היא אחת מארבעת הדרגות העליונות בסולם דירוג כלשהו, אשר הוענקה להם מכוח תפקיד עבר, ועתה מדובר בדרגה אישית בלבד. אותם מועמדים פוטנציאליים, נוכח הוראות הצינון – סברו כי אין באפשרותם להתמודד בבחירות אם לא יתפטרו ב-"יום הקובע". והרי, אם אקבל את עמדת המבקשת, אותם מתמודדים פוטנציאליים יעמדו עתה – כאשר רשימות המועמדים מוגשות מחרתיים ומאגר המתמודדים לכנסת ה-20 נחתם בכך – בפני שוקת שבורה.

30. שיטת, הלכת ארד אושרה בהרכב מורחב של 11 שופטי בית המשפט העליון ב-ע"ב 92/03 מופז נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה, פ"ד נז(3) 793 (2003) (להלן: פרשת מופז). שם, נדונה בין היתר הפרשנות הנכונה למושג "היום הקובע" שבהוראות הצינון שבחוק הבחירות לכנסת, אשר ממנו נספרים 100 הימים (או תקופה ארוכה יותר – במקרה של קצינים בכירים כדוגמת רא"ל שאול מופז).

31. ב"כ של מופז טען בפני בג"ץ – בדומה לאמור בחוות הדעת מטעם המבקשת - כי יש לפרש מושג זה באופן תכליתי על פיו ההגבלה רלוונטית אך לתפקיד ולא לדרגה. בהתאם, נוכח העובדה שמופז הפסיק לכהן בתור רמטכ"ל לפני "היום הקובע", אין הוא מנוע מלהתמודד בבחירות. בג"ץ דחה פרשנות זו, וקבע כי "היום הקובע" הוא היום שבו מופז השתחרר מצה"ל (שעל פיו מנוע הוא מלהתמודד בבחירות). לאמור: אם החוק קובע שמתמודד מנוע מהתמודדות נוכח דרגתו, אין נפקא מינה לעובדה שבעת "היום הקובע" כבר לא כיהן בתפקיד בגינו קיבל דרגה זו:

"טענה זו אין בידי לקבל. בסעיף 7 לחוק היסוד נמנו נושאי משרה ובעלי תפקידים ש"לא יהיו מועמדים לכנסת". בין המנועים מלהציג מועמדות הוזכרו, בסעיף קטן (8), "עובדי מדינה בכירים וקציני צבא בדרגות או בתפקידים שייקבעו בחוק" (ההדגשה שלי – א' מ'). הוראות דומות נכללו בחוק היסוד גם ביחס לשוטרים וסוהרים, בסעיף קטן (9), וביחס לעובדי תאגידים שהוקמו בחוק, בסעיף קטן (10). ביחס לכל אחד מאלה הסמיך חוק-יסוד: הכנסת את המחוקק למנוע מהנוגעים בדבר את הזכות להיבחר בין בשל תפקידם ובין בשל דרגתם. כן הוסמך המחוקק לקבוע מי מהמנועים מלהציג מועמדות יחויב

בתקופת צינון. המחוקק – כעולה מסעיף 56(א1) לחוק הבחירות –
 כך את מניעותם של רוב המנויים בסעיפים 7(8) ו-7(9) לחוק-יסוד:
 הכנסת לא בתפקיד שמילא הנוגע בדבר אלא בדרגתו" (שם, בעמ'
 813. ההדגשות הוספו).

32. בחוות הדעת מטעם המבקשת נטען, כי אין להקיש על ענייננו מפרשת 1910. זאת, היות שיש הבדל משמעותי בין דרגות צבאיות לדרגות של עובדים כדוגמת גב' מלקו. עם זאת, לא מצאתי כל הבדל מהותי בין דרגות צבאיות לדרגות בשירות המדינה. יתרה על כך, המגבלות ביחס לעובדי שירות המדינה (ותאגידים שהוקמו בחוק כדוגמת רשות השידור) אל מול קציני צה"ל (שאינם אלופים ומעלה) מנוסחות באופן זהה (ראו והשוו: סעיף 56(א1)(1) ו-3(3) מול פסקה (2) להגדרה "היום הקובע").

33. העולה מהמקובץ, ובהתאם לפרשת ארד ופרשת 1910, את הוראות הצינון מחוק הבחירות יש לפרש בצמצום ובאופן דווקני. עוד, בפרשנות הוראות הצינון, נוכח לשונן הברורה ותכליתן (המקבלת בכורה על פני הזכויות החוקתיות לבחור ולהיבחר), יש לבכר פרשנות דווקנית המחילה את האיסור - כלשונו (בין היתר לעניין הגבלה בדרגה ולא רק בתפקיד).

34. בהתבסס על אלה, פרשנות הוראות הצינון בחוק הבחירות לכנסת מובילה למסקנה כי גב' מלקו מנועה מלהתמודד בבחירות לכנסת ה-20. בית המשפט העליון קבע כי יש לפרש את הוראות הצינון הרלוונטיות בצמצום. בנוגע לסוג עובדים שהוראות הצינון מגבילות את התמודדתם ביחס לדרגתם – וכך הדין בנוגע לגב' מלקו – תפקידם ב-"יום הקובע" אינו מעלה ואינו מוריד, ויש להסתכל על דרגתם בלבד.

סוף דבר

35. סוף דבר, בהתאם לסעיף 7 לחוק-יסוד: הכנסת וסעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת, גב' מלקו מנועה מלהתמודד בבחירות לכנסת ה-20.

36. אני מודע לכך כי החלטתי מהווה פגיעה בזכותה החוקתית של גב' מלקו מלהתמודד בבחירות. יותר מכך, נראה כי הציבור הרחב, בדגש על הקהילה האתיופית בישראל, היה מרוויח אם גב' מלקו הייתה מתמודדת בבחירות ונבחרת לכהן בתור חברת הכנסת בישראל. ניכר כי הקהילה האתיופית, המונה מעל ל-135,000 אזרחים ישראלים, אינה

מיוצגת דיה בכנסת לישראל לאורך השנים. יחד עם זאת, ולצד, לא נראה שמצב זה הולך להשתנות גם בכנסת ה-20.

37. עם זאת, כאמור לעיל, הוראות הצינון לבחירות לכנסת – ברורות. בית המשפט העליון קבע כי יש לפרשן בצמצום ובדווקנות. בנוסף, כפי שנקבע בפרשת ארד ובפרשת מור – בפני גב' מלקו הייתה פתוחה הדרך להתפטר מתפקידה ברשות השידור עובר ל-יום הקובע" לעניינה. מכוח אלה – הכרעתי כפי שהכרעתי.

38. החלטתי זו תועבר ליועץ המשפטי לוועדת הבחירות המרכזית, עו"ד דין ליבנה, אשר יודא כי גב' מלקו אכן אינה רשומה כמתמודדת מטעם מפלגת כולנו, או כל רשימת מתמודדים אחרת, בבחירות הקרובות לכנסת ה-20.

ניתנה היום, ו' בשבט התשע"ה (26.1.2015).

 שלים גיבוראן
 שופט בית המשפט העליון
 יושב ראש ועדת הבחירות
 המרכזית לכנסת ה-20